

Kai vaikas nekalba

Augant mažyliui, tėvai pastebi, kad kažkas ne taip: bendraamžiai jau kalba frazėmis, sakinukais, o mūsų mažylis tyli. Kartais tam tikrame amžiuje sustoja kalbos vystymasis. Ši negalia kamuoja vaikus, kurie niekada nekalbėjo. Ką daryti? Nelaukite, pasikonsultuokite su specialistais. Jeigu pastebite, kad vaiko kalba nesivysto, patartina kreiptis net ir nuo dvejų metų, o jau nuo trejų – būtinai. Logopedas patars, ką daryti, kaip užsiiminėti su jūsų mažyliu.

Nereikia praleisti geriausio vaiko kalbos vystymosi periodo nuo 2 iki 3 metų. Dažnai net trumpalaikės kalbos korekcijos pratybos su logopedu suteikia vaikui pasitikėjimą, mažylis įgyja drąsos ir pradeda kalbėti.

Kaip tėveliai gali padėti savo mažyliui

Augindami nekalbantį vaiką, tėvai vis prašo: „pakartok“, „pasakyk“, o jūsų mažylis tyli, neatsako. Vaikui, kuris pastoviai girdi tik "sakyk", "kartok", formuojasi negatyvus požiūris į kalbą – vaikas atsisako kalbėti. Jis nekalba ne tik prašomas tėvų, bet ir kitose situacijose: „Koks tavo vardas?“, „Kiek tau metų?“ - vaikas tyli arba rodo pirštais.

NEPRAŠYKITE IR NEREIKALAUKITE vaiko kalbėti.
Jis turi norėti kalbėti.

Reikia vaikui sukelti norą kalbėti. Sudaryti tokias žaidybines situacijas, kurios reikalauja vaiko atsakymo. Atsakyti galima gestu, veiksniu ar žodžių nuotrupomis. Bet kokia vaiko kalba skatinama, pakartojama, bet netaisoma. Tokius žaidimus vaikas noriai žaidžia, bando tarti žodžius. Pradžioje labai naudingi gamtos garsų, gyvulių, daiktų, paukščių balsų pamėgdžiojimai. Garsus vaikas mėgdžioti pajėgia, po jų drąsiai bando tarti skiemenis, žodžius.

Garsus labiau mėgdžioja vaikai iki trijų metų, nes vyresni jau suvokia, kad taip kalba tik mažiukai ir nenoriai mėgdžioja.

Mokantis daiktų pavadinimų, žodžiai kartojami po kelis kartus.

Pvz.: einame į lauką ir rengiamės:

Ką mes vilksimės? – striukę;

Kas čia? – striukė;

Ką mes apsivilkome? – striukę.

Ir taip tariamas vienas žodis po kito ir daug kartų (10,15,20...) - kuo dažniau, tuo geriau (bet visada tik atliekant veiksmus: dedant, imant, veikiant ir t.t.).

Šiaip tik kartoti žodžius nėra tikslinga. Taip su vaiku kalbėti reikia pastoviai ir ilgai ilgai...

Reikia atkreipti vaiko dėmesį ir į artikuliaciją. Reikia pasiekti, kad vaikas ne tik girdėtų, bet ir žiūrėtų, kaip jūs artikuliuojate žodžius.

Vaikas neturi suprasti, kad jūs mokote jį kalbėti.

Jei vaikui nepavyksta, niekada nebarkite. Visi vaiko bandymai pagiriami, pasidžiaugiama kartu. Pradėjus tarti skiemenis, pavienius žodžius – nereikalaujama tikslaus tarimo, nes jis dar tam nepasiruošęs.

Tuo pačiu metu reikia lavinti kalbos aparatą - atliekama artikuliacinė mankšta. Tai daroma ryte, vakare, prausiantis, valantis dantis – vaiko prašoma paskalauti, suspaudus lūpas; pro suspaustas lūpas leisti vandenį srovele; liežuvėliu patikrinti ar švariai išsivalėme dantukus (braukoma liežuvio galiuku per viršutinius, po to apatinius dantukus); valgant galima paprašyti nulaižyti šaukštą (palaipsniui didinant atstumą tarp šaukšto ir liežuvio); palaižyti lėkštę; parodyti kaip laka katytė; pažaisti su vaiku prie veidrodžio – parodyti įvairias mimikas (pyksta, juokiasi, raukosi ir t.t.); pažaisti arkliukais (kaip caksi?); parodyti koks ilgas drambliuko straublys (dūdelė); parodyti, kaip pyksta šuniukas ir t.t.

Mokomasi paprasčiausių veiksmų ir daiktų pavadinimų: eina, sėdi, stovi, guli, bėga, miega... Mokosi skirti panašiai skambančius žodžius: bėga-miega, neša-veža, paduok-padėk ir kt.

PATARIMAI, KAIP LAVINTI VAIKO KALBĄ NAMUOSE

Leiskite vaikui išgauti įvairių garsų, juos mėgdžioti.

Pritvirtinkite spalvotą apyrankę su varpeliu prie riešo, kad varpelis skambėtų, pajudinus ranką. Plokite katučių. Skatinkite įsiklausyti į laikrodžio tiksėjimą, puodų barškėjimą, vandens tėkmę, vėjo, lietaus garsus. Mėgdžioti mašinos burzgimą, lėktuvo ūžesį ir t.t. Kurkite žaidybines situacijas, siedami jas su garsais (pvz., pilstydami vandenį sakykite kap kap...)

Padėkite suprasti vaikui žodžio prasmę.

Nuolat skatinkite vaiką reaguoti į prašymus: kelkis, stokis, imk, duok, parodyk ir pan.

Sudarykite vaikui sąlygas tyrinėti knygutes, paveikslėlius.

Parinkite tinkamas knygutes (ryškių spalvų, su lengvai verčiamais, įdomiais liesti puslapiais). Trumpais aiškiais sakiniais apibūdinkite paveikslėlius. Leiskite paliesti paveikslėlį.

Padėkite vaikui įsisavinti pažįstamų daiktų pavadinimus.

Nuolat prašykite paduoti įvairius daiktus: žaislus, drabužius, indus ir t.t. Žodynui turtinti pasitelkite daiktus, susijusius su konkrečia buitine situacija. Pagirkite, kai vaikas paduoda įvardinta daiktą.

Padėkite vaikui geriau suvokti savo kūno dalis, įsisąmoninti lietimą, regėjimą, klausos, uoslės ir skonio pojūčius.

Įvardinkite kūno dalis, kuomet vaikas jomis naudojasi žaisdamas, kai yra maitinamas, paslėpkite kūno dalis po antklode ar smėlyje ir skatinkite jų ieškoti. Pasitelkite lėles, kurių kūno dalys bei bruožai aiškūs. Rodydami kalbėkite: "sušukuok plaukus, paglostyk pilvuką ir t.t."

Lavinkite vaiko kalbos supratimą, naudodami veiksmus ir daiktų savybes apibūdinančius žodžius.

Kalbėkite apie tai ką darote, pakartodami veiksmažodį kelis kartus. Skaitydami vaikui, mėgdžioti knygelėje pavaizduotus veiksmus. Prašykite, kad jis darytų tą patį.

Padėkite vaikui suprasti priežasties-pasekmės ryšius.

Nuolat aiškinti, kodėl reikia atlikti vieną ar kitą veiksmą., pvz., tavo rankos nešvarios-nusiplaukime jas.

Padėkite vaikui gerinti dėmesio, klausymosi ir atminties įgūdžius.

Kartu kurkite pasakojimus apie paveikslėlius. Klausykite rišlia kalba skaitomų pasakų, skatinančių sukaupti ir išlaikyti dėmesį. Skirkite daug laiko pasakų skaitymui.

Paverskite vaiko tariamus garsus atskirais žodžiais.

Įsidėmėkite, kokius garsus taria vaikas. Stenkitės, kad tų garsų būtų jūsų tariamuose atskiruose prasminguose žodžiuose. Skatinkite vaiką įvardyti daiktus. Naudokite konkretaus daikto pavadinimą kaip paskatinimą mėgdžioti: „Štai tavo lėlė. Kas tai?“

Atsakykite į visus vaiko mėginimus bendrauti.

Reaguokite į vaiko tariamus garsus ir žodžius. Jis tai daro norėdamas atkreipti jūsų dėmesį. Užmegzkite akių kontaktą. Palaikykite vaiką tariantį garsus (net ir neaiškiai). Išstarkite garsą ar žodį taisyklingai, kad žinotų kaip šis skamba.

Skatinkite vaiką mėgdžiojant jus kartoti 2-3 žodžių frazes.

Kai vaiko žodyną sudaro apie 30 žodžių, jis gali juos jungti į frazes. Vartokite žodžių derinius, kuriuos vaikas jau ištaria.

Skatinkite vaiko gebėjimą sudaryti 3-4 žodžių sakinius.

Skaitykite tą pačią iliustruotą pasaką, kurios paveikslėlius lydi trumpi sakinukai. Skatinkite kartoti tekstą, stebint paveikslėlius. Užduokite klausimų apie vaiko veiklą. Suteikite kuo daugiau informacijos, kad vaikas galėtų įsiminti situaciją. Skatinkite tarti vis ilgesnius sakinius

Žaidimai:

1. Kas čia?

Į kiaušinius nuo kanderių pridėti įvairiausių dalykų- sagų, pupų, mažą mašinytę, mažus gyvūnėlius. Papurtyti kanderį ir sakyti: „kas čia?“ Atidarome ir pažiūrime, ar atspėjome.

2. Pirkinų krepšelis

Prirenkame maišą įvairiausių dalykų ir prašome padėti vaiko iškraustyti: „pažiūrėk, kiek pripirkau, pažiūrėkime, kas tame maiše yra“. Imamas vienas daiktas ir mama aiškiai pasako jo pavadinimą.

SĖKMĖS JUMS IR JŪSŲ MAŽYLIUI!

Parengė logopedė Birutė Buzienė